

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«УКРАЇНСЬКА МОВА ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ»

Освітня програма	«Кіберзахист інформаційних ресурсів»
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Форма навчання	денна
Статус навчальної дисципліни	обов'язкова
Мова викладання	українська

КИЇВ – 2024

№ 253
за ж. 293 т. 1
14.10.2024

Робочу програму навчальної дисципліни розглянуто та схвалено на засіданні кафедри українського ділового мовлення від 02 вересня 2024 р., протокол № 10.

1. Опис навчальної дисципліни

Показник	Значення показника
Курс	1
Семестр	2
Обсяг (кредити ЄКТС/години)	4 / 120
Кількість змістових модулів	2
Розподіл годин за видами навчальної діяльності:	
лекції (Л)	18
семінарські заняття (СЗ)	–
практичні заняття (ПЗ)	38
лабораторні заняття (ЛЗ)	–
індивідуальні завдання (ІЗ)	–
самостійна робота (СР)	64
форма підсумкового контролю	екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Мета та основні завдання вивчення навчальної дисципліни

Мета:

- формування комунікативної компетенції здобувачів вищої освіти;
- набуття комунікативного досвіду;
- вироблення навичок оптимальної мовної поведінки у професійній сфері: сприйняття й відтворення фахових текстів, засвоєння лексики й термінології свого фаху, вибір комунікативно виправданих мовних засобів.

Завдання:

- сформулювати чітко й правильно розуміння ролі державної мови в професійній діяльності;
- забезпечити досконале володіння нормами сучасної української літературної мови та дотримання вимог культури усного й писемного мовлення;
- виробити навички самоконтролю за дотриманням мовних норм у спілкуванні.

2.2. Результати навчання

Обов'язкова навчальна дисципліна «Українська мова професійного спрямування» спрямована на досягнення програмних результатів навчання, які в інтегрованому (синтезованому) вигляді визначені в профілі освітньо-професійної програми «Кіберзахист інформаційних ресурсів» (реєстр. № 29/3/1/2–1278 в.і. від 11.09.2024), а саме:

ПРН01	Вміти реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства (вільного, демократичного), необхідність його сталого (безпечного) розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина, поваги до гідності особи, захисту її інтересів, а також законних інтересів
--------------	--

	суспільства та держави, забезпечення її суверенітету і територіальної цілісності.
ПРН02	Застосовувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки й технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
ПРН04	Вільно володіти та застосовувати знання державної та іноземної мов з метою забезпечення ефективності комунікації відповідно до завдань та умов професійної діяльності.
ПРН05	Адаптуватись до нових викликів та дій у певних ситуаціях, застосовувати знання державної та іноземних мов, інформаційно-комунікаційних технологій, комп'ютерної техніки для забезпечення професійної комунікації.
ПРН19	Демонструвати здатність розробляти та впроваджувати комплексні стратегії управління інформаційною та кібербезпекою на різних рівнях, що охоплюють окремі організації, державні і міжнародні структури, спираючись на глибоке розуміння теоретичних основ та застосовуючи набуті практичні навички аналізу, дослідження та підготовки відповідної документації.
ПРН23	Захищати авторські права, комерційну таємницю, розробляти договори щодо розпорядження правами інтелектуальної власності в ІТ-сфері.

3. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів, тем навчальних занять	Кількість годин					
	Усього	Л	СЗ	ПЗ	ЛЗ	СР
<i>I</i>	2	3	4	5	6	7
Семестр 2						
Змістовий модуль 1. Законодавчі та нормативно-стильові основи професійного спілкування фахівця з кіберзахисту інформаційних ресурсів						
Тема 1. Державна мова – мова професійного спілкування фахівця з кіберзахисту інформаційних ресурсів.	22	4		8		10
Лекція 1. Українська мова – мова професійного спілкування фахівця з кіберзахисту інформаційних ресурсів.		2				
Лекція 2. Культура писемного професійного мовлення фахівця з кіберзахисту інформаційних ресурсів. Особливості офіційно-ділового стилю.		2				
Самостійна робота 1. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної».						5
Практичне заняття 1. Мовне законодавство та мовна політика в Україні. Функції мови. <i>Орфоепічний практикум.</i> Засоби милозвучності сучасної української мови. Складні випадки наголошування слів.				2		
Практичне заняття 2. Ознаки культури мовлення фахівця з кіберзахисту інформаційних ресурсів. Мовний етикет. <i>Орфографічний практикум.</i> Уживання великої літери у фахових текстах. Лапки у власних назвах.				2		
Практичне заняття 3. Мовні норми. <i>Орфографічний практикум.</i> Складні випадки написання та відмінювання власних географічних назв.				2		
Практичне заняття 4. Словники в професійному спілкуванні фахівця з кіберзахисту інформаційних ресурсів. <i>Орфографічний практикум.</i> Правопис складних слів.				2		
Самостійна робота 2. Правопис слів іншомовного походження						5
Тема 2. Усне спілкування як інструмент професійної діяльності фахівця з кіберзахисту інформаційних ресурсів.	22	4		8		10
Лекція 1. Спілкування як інструмент професійної діяльності фахівця з кіберзахисту інформаційних ресурсів. Види, типи і форми професійного спілкування.		2				
Самостійна робота 1. Гендерні аспекти спілкування. Невербальні засоби спілкування.						5
Лекція 2. Публічне мовлення фахівця з кіберзахисту інформаційних ресурсів.		2				
Практичне заняття 1. Основи ораторської майстерності фахівця з кіберзахисту інформаційних ресурсів. Публічний виступ.				2		
Практичне заняття 2. Мовно-стильові вимоги до презентації як різновиду публічного мовлення.				2		
Практичне заняття 3. Мистецтво аргументації. <i>Орфографічний практикум.</i> Написання не зі словами у фахових текстах.				2		
Самостійна робота 2. Форми колективного обговорення професійних проблем фахівців з організації захисту інформації з обмеженим доступом.						5

Модульна контрольна робота 1.				2		
Усього годин за змістовий модуль 1.	44	8		16		20
Змістовий модуль 2. Офіційно-діловий та науковий стилі в професійній діяльності фахівця з кіберзахисту інформаційних ресурсів						
Тема 1. Документи як засіб писемної комунікації фахівця з кіберзахисту інформаційних ресурсів.	36	4		12		20
Лекція 1. Документи в професійній сфері фахівця з кіберзахисту інформаційних ресурсів.		2				
Лекція 2. Морфологічні норми в професійних текстах фахівця з кіберзахисту інформаційних ресурсів.		2				
Практичне заняття 1. Вимоги до оформлення та укладання документів. Особливості запису цифрової інформації у фахових текстах.				2		
Самостійна робота 1. Мовно-стилістичні вимоги до оформлення реквізитів документів.						10
Практичне заняття 2. Мовне оформлення організаційно-розпорядчих документів (Наказ). <i>Граматичний практикум.</i> Складні випадки відмінювання особових імен та прізвищ.				2		
Практичне заняття 3. Мовне оформлення документів з кадрових питань (Заява. Автобіографія). <i>Граматичний практикум.</i> Форми родового, давального та кличного відмінків іменників у документах.				2		
Самостійна робота 2. Резюме. Характеристика.						10
Практичне заняття 4. Мовне оформлення службових записок (Доповідна та пояснювальна записки). <i>Граматичний практикум.</i> Складні випадки відмінювання числівників та їх узгодження з іменниками.				2		
Практичне заняття 5. Довідково-інформаційні документи в службовій діяльності фахівця з кіберзахисту інформаційних ресурсів (Акт. Звіт). <i>Граматичний практикум.</i> Дієслово та його форми у фахових текстах. Дієприкметниковий і дієприслівниковий звороти в професійних текстах.				2		
Практичне заняття 6. Службове листування в професійній діяльності фахівця з кіберзахисту інформаційних ресурсів. Види службових листів. <i>Граматичний практикум.</i> Прийменники у фахових текстах. Складні випадки керування.				2		
Тема 2. Науковий стиль і його засоби в професійному спілкуванні фахівця з кіберзахисту інформаційних ресурсів.	40	6		10		24
Лекція 1. Сучасна українська термінологія. Особливості професійної лексики фахівця з кіберзахисту інформаційних ресурсів.		2				
Практичне заняття 1. Терміни. Іншомовна професійна лексика. <i>Лексичний практикум.</i> Типові лексичні помилки в професійних текстах фахівця з кіберзахисту інформаційних ресурсів.				2		
Лекція 2. Особливості українського наукового мовлення. Оформлювання результатів наукової діяльності.		2				
Лекція 3. Синтаксичні норми в професійних текстах фахівця з кіберзахисту інформаційних ресурсів.		2				
Практичне заняття 2. Оформлювання наукових робіт. Цитування наукових джерел та покликання на них <i>Синтаксичний практикум.</i> Координація підмета й присудка.				2		

Самостійна робота 1. Лексико-граматичні засоби наукових робіт. Мовленнєві кліше.						10
Практичне заняття 3. Правила бібліографічного опису. <i>Пунктуаційний практикум.</i> Розділові знаки в простому ускладненому реченні.				2		
Самостійна робота 2. Складні випадки пунктуації в професійних текстах фахівця з кіберзахисту інформаційних ресурсів.						14
Практичне заняття 4. Основні вимоги до укладання курсової роботи. <i>Пунктуаційний практикум.</i> Розділові знаки в складному реченні.				2		
Модульна контрольна робота 2				2		
Усього годин за змістовий модуль 2	66	10		22		44
Підсумковий контроль (екзамен)						
Усього годин за навчальну дисципліну	120	18		38		64

Організаційно-методичні вказівки до проведення навчальних занять та контрольних заходів: *поділ навчальної групи на 2 підгрупи на практичні заняття.*

4. Основні методи навчання

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: за джерелом знань – словесні (лекція, пояснення, бесіда), наочні (спостереження, ілюстрація), практичні (практичні вправи, тестування).

Методи навчання залежно від типу пізнавальної діяльності: інформаційно-рецептивний метод, репродуктивний метод, проблемний метод, частково-пошуковий (евристичний) метод.

Методи навчання за логікою передавання інформації: індуктивний, дедуктивний.

Методи навчання за ступенем керування освітньою діяльністю: під керівництвом викладача, самостійна робота.

Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: дискусії.

5. Оцінювання результатів навчання

5.1 Результати навчання здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни оцінюються за 100-бальною шкалою як сума балів поточного та підсумкового контролю із застосуванням наступних вагових коефіцієнтів, загальна сума яких дорівнює 1:

Вид контролю	Ваговий коефіцієнт
Поточний контроль (К)	60
Підсумковий контроль (ПК)	40

Підсумкова семестрова оцінка (ПСО) обчислюється за формулою: ПСО=К+ПК

5.2. Складниками для обчислення балу поточного контролю здобувача вищої освіти є:

Види навчальної діяльності	Кількість балів (максимальна)
Робота на лекціях (ведення конспекту лекцій або інше)	9 б.
Робота на семінарських заняттях	–
Робота на практичних заняттях	24 (12 б. ЗМ 1 + 12 б. ЗМ 2)
Робота на лабораторних заняттях	–
Виконання завдань для самостійної роботи	3 б.
Виконання індивідуальних та/або групових завдань	–
Виконання модульної контрольної роботи	24 (12 б. ЗМ 1 + 12 б. ЗМ 2)
Участь у мовно-літературних конкурсах (додатково)	2
Призове місце в мовно-літературних конкурсах (додатково)	5
Авторський твір до художньо-публіцистичного альманаху «З Батьківщиною в серці» (додатково)	10

Роботу здобувача освіти на практичному занятті оцінюють за 12-бальною шкалою. За кожне пропущене без поважної причини і невідпрацьоване в подальшому практичне заняття викладач віднімає 1 бал від підсумкової оцінки поточного контролю.

Мінімальна кількість балів для допуску до підсумкового контролю – 30

5.3. Шкала оцінювання здобувача вищої освіти

Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100	<i>Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок.</i> Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.
B	84-89	<i>Дуже добре – вище середнього рівня, але з кількома помилками.</i> Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує справи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.
C	75-83	<i>Добре – загалом правильна робота, але з певною кількістю помилок.</i> Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.
D	65-74	<i>Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків.</i> Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.
E	60-64	<i>Достатньо – виконання задовольняє мінімальні вимоги.</i> Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.

FX	35-59	<i>Незадовільно – потрібна додаткова робота.</i> Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу
F	1-34	<i>Незадовільно – потрібна значна додаткова робота.</i> Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

6. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

Рекомендовані джерела інформації

Основна література:

1. Державна мова : навч. посіб. / Орися ДЕМСЬКА та ін. Київ : Нац. акад. СБУ, 2022. 248 с.
2. Корж А. В. Українська мова професійного спрямування : навч. посіб. К. : Правова єдність, 2009. 296 с.
3. Культура професійного мовлення співробітника СБУ : навч. посіб. / Л. М. Голіченко, Н. В. Кавера, І. В. Житар, К. Д. Паршак. – Київ : Нац. акад. СБУ, 2019. 260 с.
4. Мацько Л.І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови : навч. посіб. К. : Академія, 2007. 360 с.
5. Погиба Л. Г., Грибніченко Т. О., Голіченко Л. М. Українська мова фахового спрямування : підручн. К. : Кондор, 2011. 350 с.
6. Пономарів О. Д. Культура слова. Мовностилістичні поради: навч. посіб. К. : Либідь, 2008. 239 с.
7. Погиба Л. Г., Грибніченко Т. О., Голіченко Л. М., Кавера Н. В. Практикум з української мови за професійним спрямуванням : навч. посіб. К. : Кондор, 2013. 296 с.
8. Стилістика та редагування ділових паперів : навч. посіб. / Л. М. Голіченко та ін. Київ : Нац. акад. СБУ, 2021. 180 с.
9. Українська мова в професійній діяльності співробітника Служби безпеки України : навч. посіб. / Л. М. Голіченко та ін. Київ : Нац. акад. СБУ, 2020. 308 с.
10. Українська мови професійного спрямування : навч. посіб. / Л. Г. Погиба, Л. М. Голіченко, Н.В. Кавера, І. В. Житар. К. : Національна академія СБ України, 2017. 269 с.
11. Українська мова професійного спрямування: на допомогу здобувачам освіти заочної форми навчання / Л. М. Голіченко, Н. В. Кавера, І. В. Житар, Л. Ю. Алтицева. Київ : НА СБУ, 2020. 157 с.
12. Українська мова професійного спрямування. Тести і завдання для самостійної роботи : практикум / Н. В. Кавера, І. В. Житар, К. Д. Паршак, Л. Ю. Алтицева. Київ : НА СБУ, 2019. 182 с.
13. Український правопис / Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України, Інститут української мови НАН України. К. : Наук. думка, 2019.
14. Шевчук С. В. Ділове мовлення для державних службовців : навч. посіб. К. : Алерта, 2012. 428 с.
15. Шевчук С. В., Клименко І. В. Українська мова за професійним спрямуванням : підручн. К. : Алерта, 2010. 696 с.

Допоміжна література:

1. Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики : 253 000 слів / В. Т. Бусел та ін. (уклад.); В. Т. Бусел (голов. ред.). К. ; Ірпінь : Перун, 2008. VIII, 887 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови : 250 000 слів / В. Т. Бусел (уклад. і голов. ред.). К. ; Ірпінь : Перун, 2007. 1736 с.
3. Городенська К. Українське слово у вимірах сьогодення К. : КММ, 2019. 208 с.
4. Гринчишин Д., Капелюшний А., Сербенська О., Терлак З. Словник-довідник з культури української мови. К. : Знання, 2006. 367 с.
5. Дзюбишина-Мельник Н. Я., Лаврінець О. Я., Симонова К. С., Ціпцюра Л. Ф. Читай і знай! : довідник-практикум з граматики і стилістики сучасної української мови : навч. посіб. К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 198 с.
6. Загнітко А. П., Щукіна І. А. Великий тлумачний словник. Сучасна українська мова : від А до Я. Донецьк : БАО, 2008. 704 с.
7. Полюга Л. М. Словник синонімів української мови. К. : Довіра, 2007. 575 с.
8. Пономарів О. Д. Українське слово для всіх і для кожного К. : Либідь, 2013. 360 с.
9. Сучасний словник іншомовних слів : Близько 20 000 слів і словосполучень / О. І. Скопненко, Т. В. Цимбалюк (уклад.); Г. П. Півторак (відп. ред.); НАН України. Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні. К. : Довіра, 2006. 790 с.
10. Фразеологічний словник української мови : у 2-х т. К. : Наукова думка, 1993.

Нормативно-правові акти:

Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». *Відомості Верховної Ради*, 2019, № 21, ст.81.

Національний стандарт ДСТУ 4163:2020 «Державна уніфікована система документації. Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлення документів». [https:// zakon.rada.gov.ua](https://zakon.rada.gov.ua).

Адреса розміщення робочої програми навчальної дисципліни: платформа дистанційного навчання «Moodle», електронний ресурс бібліотеки НА СБУ.

7. Дані про перегляд робочої програми навчальної дисципліни

№ п/п	Дата, номер протоколу засідання кафедри (спільного засідання кафедр)	Рішення за результатами перегляду	Підпис керівника кафедри
1.			
2.			
...			

29/1/5-8921/6i
14.10.2024